

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Petek, 17. junij 2005 / 90 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero
ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček in radirko.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalna obrazca in na konceptna lista).

Odgovore zapisujte razločno, v prostor, ki je za to namenjen. Uporabljate lahko nalivno pero ali kemični svinčnik. Nečitljive rešitve, nejasni popravki in naloge pisane z navadnim svinčnikom se točkujejo z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti. Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Preberite dramski odlomek A:

Grozd še z večjim poudarkom: Poznamo mi tisto važno stvar! Kakor sem vam dejal, blagorodje – vi še ne poznate razmer in ne poznate ljudi – varčujte s svojo blagohotnostjo!

Gruden: Na koga je to bilo, prijatelj, ali biješ name?

Grozd: Nisem govoril s teboj, prijatelj!

Drugi vsi umolknejo ter poslušajo, Ščuka sloni ob mizi, Stebelce sedi; Kremžar in Siratka se približata, Mrmolja in drugi prepadeni; Grudnovka sedi zraven Ščuke; obrnjena z vsem telesom od mize proti Gorniku itd.

Gruden: Povem ti jako mirno, da si vnaprej prepovedujem take dvoumnosti, – a vas, blagorodje, svarim prijateljsko in nesebično pred ljudmi, ki mislijo samo na svoje umazane koristi.

Grozd: Na koga je to bilo, prijatelj – ali biješ name?

Gruden: Nisem govoril s teboj, prijatelj. Da, blagorodje, že pred tednom dni, takoj tisti hip, ko ste se nastanili v našem mestu, so prežali na vas, nastavljali so svoje mreže in pod pretvezo različnih izmišljenih šestdesetletnic –

Mrmovljevka: Gospoda ... v imenu vseobčega blagra narodovega, posebno še v imenu slovanske vzajemnosti -

Ščuka Mrmovljevki: Silentium! ... Zdaj gre za koristi naroda. (I, 17)

Odgovorite na vprašanja:

1. Navedite naslov dramskega besedila, iz katerega je vzet odlomek A, in tri inherentne prvine takšnega besedila:

Naslov: _____

Inherentne prvine: _____

4 točke

2. Kdaj je ta drama nastala, izšla v knjiži obliki in bila krstno uprizorjena?

Leto nastanka: _____

Knjižna izdaja: _____

Krstna uprizoritev: _____

3 točke

3. Določite njen/-o žanr/vrsto.

1 točka

4. Iz katerega družbenega sloja izhajajo moški dramski liki, omenjeni v odlomku A?

1 točka

5. V kakšnem dramskem prostoru poteka zgornji dialog?

1 točka

6. Prepoznate vrsto dialoga in kakšno podobo?

Vrsta dialoga: _____

Podoba: _____

1 točka

7. Kako Grozdova poved "Prvo je meni moj blagor" (I, 4) pomaga pri označevanju tega dramskega lika in pri razumevanju naslova?

2 točki

8. Kaj pomeni beseda "prijatelj" v tej "jako rafinirani komediji", kakor jo označi eden izmed dramskih likov (zapišite ime/priimek tega dramskega lika), v integralnem kontekstu sebičnosti in hinavščine,?

Ime/priimek dramskega lika: _____

Pomen besede "prijatelj": _____

2 točki

9. Primer komičnega govornega paralelizma v Blagru so besedna 'odpevanja' nekaterih dramskih likov. Iz navedka A izpišite en primer. Ali je Cankar kaj podobnega uporabil še v kakšni drugi svoji drami?

Primer: _____

Naslov druge drame: _____

3 točke

Preberite odlomek iz dramskega besedila (B):

Ščuka (vstane): Ozrite se zopet k meni. (*Vzame kozarec v roko.*) Dovolite, da dvigam čašo v tem slovesnem trenutku. Hrepenel sem dolgo in zelo iskreno po majhni breči, po človekoljubni klofuti. Zakaj človek je slab in brez breči bi ne bilo poštenja in brez klofut bi ne bilo dobrih del ... Očital vam ne bom ničesar, oj, vi ljudje častivredni. Kdo ve, kaj je greh in kaj je čednost?! Ali v tem slovesnem trenutku, ko se poslavljam od vas, mi je milo pri srcu. Pritegnite svoje pasove, in kdor še ni povečerjal, naj opravi hitro. (*Grozdu.*) Opravite hitro in sezite v roko svojim sovražnikom. Vašo polno mizo bodo zasedli tisti pozabljeni hlapci, tisti zavrženci in razcapanci. Raztrgajte svoje proklamacije, otesite se skrbi za narod in njegov blagor! Zakaj "naroda" ni več! In ni več hlapcev, in ni več zavržencev. (II, 18)

Odgovorite na vprašanja:

10. Kako imenujemo del dramskega besedila (v odlomku B)?

1 točka

11. Monolog je enogovorno besedilo. Ali gre v njem za (obkrožite ustrezen odgovor):

- a) enojno izjavljanje ali
- b) dvojno izjavljanje?

Utemeljite.

2 točki

12. Kateremu pomembnemu dejanju sledijo besede (izrečene v odlomku B) in kako vplivajo na razvoj nadaljnega dramskega dogajanja?

2 točki

13. Julijan Ščuka kritizira frazerstvo. Uporabi tudi besedi, ki ju imajo "rodoljubi" polna usta. Poiščite ju v navedenem odlomku B in ju izpišite:

_____ in _____

1 točka

14. Kateri Cankarjev moški dramski lik bi se strinjal s Ščuko?

1 točka

15. Kdo med dramskimi liki je Ščuki idejno najbližji?

1 točka

16. Izpišite iz odlomka B prvo eksplicitno naznako, del Ščukovega govora z implicitno naznako dejanja in ironično oznako.

Prva eksplicitna naznaka: _____

Implicitna naznaka dejanja: _____

Ironična oznaka: _____

3 točke

17. Katero Ščukovo lastnost razkrijejo njegove besede "Jaz hočem živeti!" (I, 12)?

1 točka

18. Preberite naslednje primere označevanja in jim ugotovite vrsto:

a) *Grozd*: "Gornik je človek neokreten, preprost, in zdi se mi, da ne zahteva veliko. Ker je neokreten in preprost, mu ugaja najbrž razbrzdanost in koketnost!"

b) *Kadivec (Gorniku)*: "Vi, gospod Gornik, ste čisto navaden slepar!"

c) *Gornik*: "O Bog, žalostno je moje življenje /.../ Imam denarja in imam znancev na različnih stolicah in prestolih; zato so me izbrali ljudje za svojega hlapca, da bi jim služil s svojim denarjem in da bi prosil zanje krog stolic in prestolov ... Žalostno je moje življenje."

d) *Kremžar*: Doktor Grozd je prava kazen božja za naš narod! Kakšen sebičnež! Ali mislite, da mu je res kaj sveto – narodov blagor na priliko? *Zaničljivo*. Ah! – On misli samo nase, na svoj trebuh, na svoj nos.

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

4 točke

19. Je dramska situacija, katere del je tudi odlomek B, komična (obkrožite ustrezen odgovor)?

DA / NE

Utemeljite.

3 točke

20. Navedite tri vprašanja, s katerimi natančneje označimo dramsko situacijo.

1. _____

2. _____

3. _____

3 točke

21. Na kratko opišite in utemeljite zamisel gledališkega "oživljenja" Ščukove replike, bodisi v vlogi igralca bodisi režiserja.

2 točki

22. Cankar je igralcu svetoval, naj Ščuko govori mirno in resno. Kako bi vi govorno izvedli njegovo navedeno repliko (morda vendarle zanosno, patetično, napadalno, zadirčno, zelo počasi), da bi poudarili katero izmed pozitivnih lastnosti, ki ga odlikujejo (npr. razsodnost, moralno premoč, pravičnost, čistost)? Utemeljite izbor.

Kako: _____

Utemeljitev: _____

2 točki

23. Navedite dve bistveni prvini gledališča – gledališke umetnine.

2 točki

24. Na kratko primerjajte Kantorja in Grozda.

4 točke

25. Na katero veliko tujo komedijo vas spomnijo naslednje replike: "V škandalih je zmerom nekaj nevarnosti!" (Kremžar, II, 7) in: "Če bi ne bilo hinavstva, kako bi spoznali poštenost?" (Gornik, II, 11)? Poiščite takšno poved v Ščukovi repliki in jo izpišite.

Naslov tuje komedije: _____

Ščukova poved: _____

2 točki

26. Na Cankarjevo komedijo je vplival tudi Gogoljev Revizor. Utemeljite to trditev z dvema dramaturškima prvinama, ki ju lahko najdemo v obeh komedijah.

2 točki

27. Kaj je to dramaturgija?

2 točki

28. Kaj imajo skupnega naslednji dramski liki?

Peter:

Hlestakov:

Gornik:

6 točk

29. Navedite dve lastnosti, po katerih se komedija razlikuje od tragedije.

2 točki

30. Podčrtajte med navedenimi tisti komedijski strategiji, ki ju najdemo tudi v Cankarjevem Blagru in sta posebno pomembni za komedijski zaplet oziroma razplet dogajanja:

klepetavost, redkobesednost, več identičnih likov, pretiravanje, jezikovno odpevanje, kričanje, šepetanje, žaljenje, zmerjanje, pretirana vljudnost, besedna igra, pretvarjanje, laž, hinavščina, oponašanje, posmehovanje, posnemanje, paralelizem, nenavaden odziv, zalezovanje, prisluškovanje, zapeljevanje itd.

2 točki

31. Katero značilnost satire zlasti pokaže Cankarjev Blagor?

1 točka

32. Ali velja Cankar za začetnika komediografije na Slovenskem (obkrožite ustrezen odgovor)?

DA / NE

Svoj odgovor utemeljite.

2 točki

33. V stavbi katere izmed osrednjih današnjih gledaliških hiš v Ljubljani je bila uprizorjena večina Cankarjevih dram (obkrožite pravilen odgovor)?

- a) V današnji SNG Opera Ljubljana.
- b) V današnji SNG Drama Ljubljana.

1 točka

PRAZNA STRAN